

У докторській дисертації О. Сорока досліджує проблему підготовки майбутніх учителів початкової школи до використання арт-терапевтичних технологій [6]. До найпоширеніших технологій в арт-терапевтичному процесі вчена відносить: музикотерапію, казкотерапію, пісочну терапію, ігрову терапію, театральну терапію тощо. Науковець акцентує увагу на доцільності проведення пісочних ігор на уроках математики при вивченні властивостей предметів, геометричних фігур, на уроках природознавства при проведенні дослідів з різними речовинами, створенні ландшафтів природних зон. До прикладу, на уроках образотворчого мистецтва діти можуть малювати на піску, на уроках художньої праці – створювати аплікації з кольорового піску або манки, вигадуючи різні композиції з використанням природних матеріалів. Ефективною є, на нашу думку, використання цієї технології у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

Таким чином, аналіз психолого-педагогічної літератури з досліджуваної проблеми свідчить про значний інтерес науковців та педагогів-практиків до використання у освітньому середовищі початкової школи інноваційних особистісно орієнтованих технологій, зокрема й пісочної терапії.

Список використаних джерел

1. Галайдіна Г. С. Мандрі у пісочному царстві / Г. С. Галайдіна // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2017. – № 7/8. – С. 14 - 16.
2. Грабенко Т. Чудеса на піску / Т. Грабенко, Т. Зінкевич-Євстигнеєва. - К. : Ред. загальнопед. газ., 2004. – 128 с
3. Гречишкіна А. Пісочна психотерапія / А. Гречишкіна, Н. Коваленко // Палітра педагога. – 2010. – № 5. – С. 10-14.
4. Іваннікова С. Пісочна терапія. Розмаїття поглядів і підходів /С. Іваннікова // Психолог. – 2012. – № 7. – С. 40-42.
5. Павленко Т. В. Пісочна терапія у роботі з учнями /Т. В. Павленко // Шкільному психологу. Усе для роботи. – 2015. – № 9. – С. 21-22.
6. Сорока О. В. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до використання арт-терапевтичних технологій: дис. докт. пед. наук: 13.00.04 / Сорока Ольга Вікторівна. – Тернопіль, 2016. – 534 с.

В'ЯЧАЛО І. І.,
МАЙБОРОДА І. Е.,

Мукачівський державний університет, Україна

ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ГРАФІЧНОЇ ГРАМОТИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

На сьогодні великого значення набули графічні засоби передачі інформації: технічні креслення, схеми, рисунки, знакові моделі та ін. Мова графічних зображень усе більше поширюється в процесі вивчення багатьох предметів у загальноосвітніх закладах, оскільки графічна підготовка учнів є складником їхньої політехнічної освіти, що сприяє раціональному засвоєнню елементів техніки, допомагає глибше зрозуміти будову об'єктів і засобів праці, які не можна спостерігати безпосередньо.

Трудове навчання в початковій школі закладає фундамент графічної підготовки учня, формуючи графічні вміння для передачі набутої інформації. Під поняттям «графічна грамота молодших школярів» розуміють первинні уміння читати й виконувати зображення чого-небудь штрихам та лініями на площині, що є значно вужчим від загальноприйнятого, тому його можна розглядатися лише як елемент графічної грамоти.

Основою графічної грамоти є розвиток просторових уявлень і просторової уяви учнів, а також їх забезпечення різними методами реалістичних, спрощених та умовних зображень, що застосовуються в різних галузях науки, техніки й у виробництві. У навчанні це дає змогу переходити від об'єктів і процесів до їхніх графічних зображень і від графічних зображень – до об'єктів і процесів. Виховне й освітнє значення графічної грамоти полягає в розвитку вміння висловлювати різні характеристики й відношення об'єктів тими графічними зображеннями, які найбільш повно визначають потрібний зміст, наприклад, форму й колір предметів (рисунок), їхню форму й розміри (технічний малюнок), просторове розташування предметів на місцевості та їхні відносні розміри (карти і плани), конструкцію предметів і дані, важливі для їх виготовлення (креслення деталей), конструкцію та взаємодію вузлів і деталей виробу (креслення для зборки виробу), співвідношення величин (діаграми), взаємозв'язок елементів та їхню функціональну залежність (схеми й графіки).

Планування роботи по виготовленню виробу проводиться на основі аналізу зразка виробу, малюнку, фотографії, словесного опису предмета або графічних зображень. Графічними називаються всі зображення, виконані олівцем, чорнилом, тушшю або фарбами за допомогою ліній, штрихів і точок. На уроках трудового навчання, під час виготовлення виробів, учні зустрічаються з графічними зображеннями: технічним рисунком, ескізом, кресленням. Наочне зображення предмета, виконане від руки, з показом розмірів називається технічним рисунком. На практиці використовують конструкторський документ разового користування побудований від руки, без дотримання масштабу, але який містить дані про форму деталі, її розміри. Такий документ називають ескізом. Як правило, ескізи виконують на міліметровому папері. Креслення – це графічне зображення предмета або його складових частин, виконане за допомогою креслярських інструментів з показом розмірів виробу, з дотриманням масштабу та інших даних; необхідних для його виготовлення і контролю. На уроках трудового навчання учні зустрічаються ще з одним зображенням – розгорткою. Розгортка поверхні предмету – це суміщення точок його поверхні з площиною при якому довжина всіх відрізків, ребер, твірних залишаються незмінними. Правила виконання креслень усіх видів встановлено єдиною системою конструкторської документації [2].

Для роботи з учнями початкових класів досить використовувати п'ять типів ліній: основну суцільну (робочу лінію), тонку суцільну, штрихову, штрих-пунктирну з двома точками, а також цифрові та буквенні і деякі інші позначення.

Формування графічних знань і навичок здійснюється шляхом виконання учнями двох типів завдань – теоретичних та практичних. Саме наявність в

програмі з трудового навчання завдань практичного характеру забезпечує реалізацію зв'язку шкільної освіти з повсякденним життям індивіда. Відповідно забезпечується формування відповідних загально- трудових умінь.

Одним із важливих компонентів графічної грамоти учнів початкових класів є вимірювальні навички. Адже саме від них залежить як успішно учень зможе орієнтуватися в навколишньому просторі, формуватиме уявлення про геометричні фігури, набуватиме досвіду вимірювань та розв'язку задач з геометричним змістом. Програма з трудового навчання початкової школи орієнтує школярів на вироблення необхідних графічних умінь. У ній передбачено також опанування учнями елементарних графічних умінь, навичок роботи з креслярськими інструментами (лінійкою, циркулем), які використовуються і в процесі вимірювання величин [1].

У процесі формування елементів графічної грамоти молодших школярів важливе значення має використання технологічної картки. Навчально-інструкційна карта – це комплексний документ, який складається з таких компонентів:

- 1) зображення й опис готового виробу (зразка);
- 2) опис усіх матеріалів та інструментів, потрібних для роботи;
- 3) послідовний опис усіх операцій з виготовлення деталей і зборки виробу.

Найчастіше інструкційну карту зазвичай використовують в організації репродуктивної роботи учнів з метою відтворення зразка. Постійне використання таких карт може суттєво загальмувати розвиток пізнавальних процесів учнів, оскільки детальне розпізнавання дії не сприяє ні самостійному мисленню, ні самостійній організації роботи. Навчально-інструкційну карту навіть у репродуктивній діяльності дітей слід застосовувати лише в роботі із ще не освоєними способами та прийомами дій. З метою активізації мислення школярів в процесі використання технологічної картки не розкривати покрокове виконання виробу, а , навмисно (з дидактичною метою) ускладнювати його. Наприклад, у поетапній інструкції можна пропускати окремі «кроки», щоб змусити учнів думати самостійно. З іншого боку, не завжди доречно викладати в ній повну й детальну інформацію про предмет, а краще поставити учням запитання, які потребують самостійного аналізу конструкції тощо. Загалом у повному вигляді інструкційну карту мало хто використовує. У підручниках з трудового навчання часто представлено лише «фрагменти» таких карт: більш-менш розгорнутий текстовий та графічний опис ходу роботи над виробом.

Таким чином, розвиток графічної грамоти молодших школярів забезпечується в залежності від конкретних завдань, етапів навчання, застосування різних методів і є важливою складовою в побудові змісту трудового навчання початкової школи. Уміння учня розв'язувати будь-яке графічне завдання ґрунтується на знаннях теоретичного матеріалу, правил і нормативних положень з курсу трудового навчання, навичок виконувати графічні побудови.

Список використаних джерел

1. Онлайн педагогіка [Електронний ресурс]. – Аналіз педагогічного досвіду формування графічних умінь у молодших школярів на уроках трудового навчання. – режим доступу.: <http://www.ipedahohika.com/lirefs-90-1.htm>
2. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання / В.І. Хорунжий /– Тернопіль: «Астон», 2005. – 252 с.

ГАВРИШКО С. Г.,
Мукачівський державний університет, Україна

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Під терміном «фізична культура» розуміють всі надбання та практичний досвід застосування матеріальних і духовних цінностей, здобуті в процесі історичного розвитку людства, з метою фізичного вдосконалення громадян [1].

У цьому сенсі фізичну культуру школяра слід розглядати не тільки як заняття фізичними вправами і різноманітними процедурами загартування. Поняття «фізична культура» включає широке коло компетенцій, що стосуються правильного режиму дня, раціонального харчування, дотримання правил гігієни, вироблення вільних і навичок з життєво-важливих рухових вмінь і навичок, збереження здоров'я та покращення функціонування організму. Для школяра – це принцип його відношення до свого здоров'я, до розвитку і збереженню можливостей свого організму. На його основі будується повсякденне життя учнів, в якому фізична культура являється складовою частиною загальної культури.

Основним та специфічним засобом фізичного виховання є фізичні вправи. Організм всебічно розвивається, якщо систематично зазнає дії різноманітних фізичних навантажень при виконанні фізичних вправ. Відомо, що в організмі є понад 630 м'язів і 230 суглобів. Їхнє нормальне функціонування передбачає інтенсивне і систематичне навантаження кожного з них. Однак у виконанні певної вправи бере участь лише обмежена кількість м'язів і суглобів. Тому для оптимального фізичного розвитку необхідно використовувати комплекс різноманітних вправ, які б забезпечували функціонування всіх м'язів і суглобів.

Чим більше м'язів бере участь у виконанні конкретної фізичної вправи, тим істотніші фізіологічні і біохімічні зрушення відбуваються в організмі, тим ефективніший їхній вплив на всебічний фізичний розвиток дитини [2].

Принцип оздоровчої спрямованості фізичної культури полягає в організації фізичного виховання, і зокрема занять фізичними вправами, таким чином, щоб вони сприяли профілактиці захворювань учнів, зміцненню їхнього здоров'я. В ході фізичного виховання слід забезпечувати таке поєднання роз'яснювальної, виховної роботи і різних форм практичних занять фізичними вправами, при якому фізична культура стає усвідомленим обов'язковим компонентом режиму для школяра.

Особливе значення для формування здорового способу життя мають фізкультурно-оздоровчі форми роботи, які проводяться в процесі навчальної і

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>